

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงระหว่างผู้ชมและตัวแสดงในละครโทรทัศน์ไทยนั้น เป็นการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้ชมเกิดความสัมพันธ์กับตัวแสดง ตลอดจนศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์และการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่จัดเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างแท้จริง แต่เป็นความสัมพันธ์ที่ผู้ชมสร้างขึ้นมาเพียงฝ่ายเดียว จึงเรียกความสัมพันธ์ลักษณะนี้ว่า “ ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง ” ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยแนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง (Parasocial Relationship) และแนวความคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นเครื่องมือประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวความคิด ที่นำมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงระหว่างผู้ชมและตัวแสดงในละครโทรทัศน์ได้แก่

1. แนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง (Parasocial Relationship)
2. แนวความคิดเรื่องภาพลักษณ์ (Image) และ Fantasy Theme
3. แนวความคิดเรื่อง Social Judgement involvement Theory

1. แนวความคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง

ในการศึกษาเรื่องการเกิดความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง ระหว่างผู้ชมและตัวแสดงในละครโทรทัศน์ไทยนั้น ได้อาศัยแนวความคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง มาประกอบการวิเคราะห์ เนื่องจากแนวคิดนี้ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสื่อไว้อย่างชัดเจน

ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงนี้ถูกวางแนวคิดไว้ว่า เปรียบเสมือนการสร้างจินตนาการ เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับมิตรภาพ แต่เป็นความรู้สึกเพียงฝ่ายเดียว ที่ผู้ชมโทรทัศน์มีให้กับบุคคลที่ปรากฏในสื่อหรือตัวละคร ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น จะเข้าไปในลักษณะของการมีส่วนร่วม มากกว่าการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ชมรู้สึกว่ารู้อย่างลึกซึ้งและเข้าใจตัวแสดง ในทิศทางที่สนิทสนมเช่นเดียวกับที่รู้จัก และเข้าใจเพื่อนที่มีเลือดเนื้อตัวตนจริง ๆ ดังนั้น

Parasocial Relationship จึงถูกวางให้อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า ตัวแสดงในละครโทรทัศน์ มีตัวตนเหมือนคนอื่น ๆ ในวัฏจักรของผู้ชมจริง ๆ (A.M. Rubin & Perse 1985)

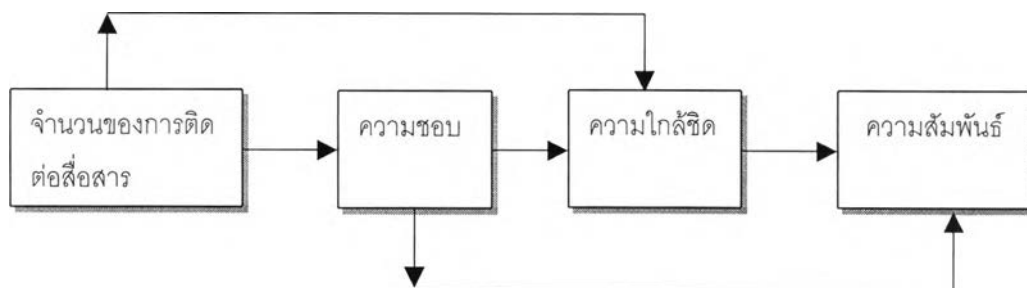
Pekka Isotalus (1985) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า ความสัมพันธ์นี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของสื่อ ตัวPresenter หรือรายการ หากแต่ขึ้นอยู่กับว่าได้ดูบุคคลในสื่ออย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นฝ่ายเดียว และขาดการมีปฏิริยาตอบสนองในทันทีทันใด การเกิดความสัมพันธ์ นี้มีรากฐานอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การมีความสัมพันธ์กับบุคคลในสื่อนี้จะสามารถสร้างความพอใจ และตอบสนองความต้องการนี้ได้ นั่นก็คือ รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่แล้วจะถูกติดตามชม เนื่องจากผู้ชมต้องการมีเพื่อน เมื่อมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ ผู้ชมจะรู้สึกและมีการเรียนรู้ว่าบุคคลในสื่อ นั้นเปรียบเสมือนเพื่อนเก่า

แนวคิดนี้สนับสนุนการศึกษาว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร นอกจากนี้ ยังจะสามารถตอบปัญหาได้ถึงความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ชมที่ชมเป็นประจำ และผู้ชมที่ไม่ได้ชมเป็นประจำ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้ชมส่วนใหญ่ที่รู้สึกชื่นชอบหรือรักเฝ้ายบุคคลในสื่อคนใดคนหนึ่ง เขาต้องมีการติดตามชมรายการโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอ เช่น การที่ผู้ชมรู้สึกต่อนักแสดงคนใดคนหนึ่งนั้น ผู้ชมต้องติดตามละครที่นักแสดงคนนั้นเล่นอย่างสม่ำเสมอ ก่อนที่จะซึมซับเอาความเป็นตัวละครนั้นไว้ในจิตใจ จากนั้นจึงมีการแสดงออกทางความรู้สึก ที่มีต่อตัวแสดงตัวนั้น

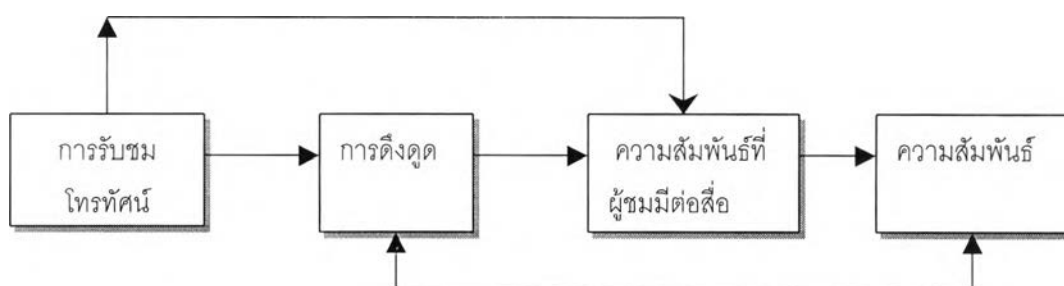
การใกล้ชิดกับโทรทัศน์ ทำให้ผู้ชมสามารถอ่านท่วงท่าในเชิงอวัจนภาษาของตัวแสดง และปล่อยให้ตัวแสดงนั้น สร้างความสัมพันธ์แบบสองทาง กล่าวคือตัวละครจะมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการโต้ตอบตามบท จากนั้นเมื่อผู้ชมมีการวิพากษ์วิจารณ์ ภาพความสัมพันธ์แบบสองทางก็เกิดขึ้น

แบบจำลองของ Rubin และ Mchugh (1987) ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อสื่อ และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น มีขั้นตอนหรือพัฒนาการที่คล้าย ๆ กัน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสื่อ

ภาพแสดงแบบจำลองพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสัมพันธ์กับสื่อ

(Rubin & Mchugh (1987))

จากแบบจำลองได้แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ ความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อนั้น เป็นไปในรูปแบบที่เหมือนกัน กล่าวคือ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น จำเป็นต้องเริ่มจากการที่บุคคลได้ทำการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อที่จะนำไปสู่ความชอบ ยิ่งได้ทำการสื่อสารโดยมีจำนวนครั้งมากเท่าไร ก็จะมีเพิ่มความชอบมากตามไปด้วย และนี่เองที่จะนำไปสู่ความใกล้ชิดที่มากขึ้น และจากนั้นความสัมพันธ์จึงเกิดขึ้น

เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ที่ผู้ชมมีต่อสื่อ ยิ่งจำนวนการเปิดชมรายการโทรทัศน์มีมากเท่าไร ก็จะนำไปสู่การดึงดูดเพื่อให้ผู้ชมรู้สึกผูกพันกับบุคคลในสื่อมากตามไปด้วย และจากนั้นความรู้สึกว่ามีสัมพันธภาพก็เกิดขึ้น

Rebecca B. Rubin และ Michael P. McHuge (1987) เสนอว่า รายการโทรทัศน์โดยทั่วไป ต่างมุ่งแสวงหาบุคคลที่จะมาปรากฏในรายการโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงความน่าดึงดูด เพื่อที่ว่าผู้ชมจะติดตามชมรายการ อย่างต่อเนื่อง ผู้ผลิตตั้งความหวังไว้ว่า ผู้ชมจะสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับตัวละคร และก็เป็นเช่นนั้น งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้และความพึงพอใจ แสดงให้เห็นว่าผู้ชมจะมีการแสดงออกอย่างมาก ว่าผูกพันกับสื่อและตัวแสดงที่พวกเขาได้ชม ความสัมพันธ์นี้มีลักษณะ คล้ายกับความสัมพันธระหว่างบุคคล ดังตัวอย่างเช่นในเรื่องของความสัมพันธระหว่างบุคคล ความไม่แน่ใจเกี่ยวกับผู้อื่นจะค่อย ๆ ลดน้อยลง เมื่อมีการดึงดูดใจเพิ่มมากขึ้น ก็จะพัฒนาขึ้นเป็นความสัมพันธ์

ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวนของการติดต่อสื่อสาร จะนำไปสู่การเพิ่มความชอบ และความใกล้ชิดในการติดต่อสื่อสาร เป็นผลสืบเนื่องมาจาก จำนวนของการติดต่อสื่อสารและความชอบ แนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ และทำให้การสื่อสารกับสื่อเกิดขึ้น โดยกล่าวได้ว่าจำนวนครั้งและความถี่ของการเปิดชมโทรทัศน์ จะสามารถนำไปสู่ความสนใจและความดึงดูดใจ ที่ผู้ชมมีต่อตัวแสดง และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากความถี่ในการชมโทรทัศน์ การรับชมโทรทัศน์เป็นเวลานานอย่างต่อเนื่อง จะช่วยเพิ่มความเข้าใจที่ผู้ชมมีต่อตัวแสดงนั้น ๆ

การที่ผู้ชมมีความสัมพันธ์กับตัวละครนั้น เป็นการรวมตัวกันของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอารมณ์และความรักที่ถูกนำเสนอออกมา บวกกับตัวแสดง ซึ่งเน้นที่ความน่าประทับใจทางด้านรูปลักษณะของตัวแสดง และเน้นที่ความเชื่อที่ว่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโทรทัศน์นั้น เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง ๆ (A.M.Rubin & Perse , 1987)

นอกจากนี้ บุคคลในสื่อสามารถกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์นี้ได้ โดยใช้รูปแบบในการสื่อสารต่าง ๆ ถึงแม้ว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมและนักแสดงจะไม่ได้เป็นไปในแบบการเผชิญหน้ากัน แต่ผู้ชมก็สามารถ รับรู้ความรู้สึกได้ บุคคลในสื่อสามารถสื่อสารกับผู้ชมโดยการมองผ่านกล้อง การใช้สีหน้าท่าทาง และการใช้คำพูดในลักษณะของความเป็นกันเอง เช่นใช้สรรพนามที่เป็นกัน

เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย มีสรรพนามแทนเครือญาติ นอกจากนี้ อาจใช้การเรียกชื่อแทนการใช้สรรพนามอย่างเป็นทางการ

กฎของมิตรภาพระหว่างบุคคลที่แน่นอนนั้น สามารถช่วยเสริมความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องของ ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงได้ ตัวอย่างได้แก่ บุคคลในสื่อส่วนใหญ่แล้ว จะใช้สายตาค้างมองซึ่งกันและกัน ในขณะที่สนทนาอยู่ต่อหน้าผู้ชม นอกจากนี้ยังแสดงความเชื่อใจในผู้ชมในขณะที่เข้าไปใกล้ ๆ และแสดงความซื่อสัตย์อย่างเห็นได้ชัด จากนั้นจึงค่อย ๆ ขอการตอบแทนอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันกับผู้ชม และเป็นที่แน่นอนว่า บุคคลเหล่านั้นก็จะกลายเป็นเพื่อนที่สมบูรณ์แบบที่สุดของผู้ชม เป็นเพื่อนที่สามารถเชื่อถือได้ มีความสุขุม และไม่วิพากษ์วิจารณ์ (Horton & Wohl 1956)

Berscheid และ Walster (1978) ให้คำนิยามเกี่ยวกับความชื่นชอบ และความไม่เป็นมิตรกันระหว่างบุคคล ว่าเป็นเสมือนแนวโน้มของแต่ละบุคคลที่จะประเมินบุคคลอื่น ในแง่บวกและแง่ลบ การมองถึงความน่าหลงใหลของตัวแสดงในละครโทรทัศน์ จะทำให้อัตราของการติดต่อสื่อสารแบบเป็นกันเองสูงขึ้น ถึงแม้ว่าจะเป็นความรู้สึกคุ้นเคย ที่เกิดขึ้นเพียงฝ่ายเดียว

Levy (1979) กล่าวว่า บุคคลในสื่อ อาจจะกลายเป็นผู้นำทางด้านความคิดของผู้ชมได้ นั้นเพราะว่า ผู้ชมเคารพในความคิดของบุคคลในสื่อที่ตนเองชื่นชอบ ตลอดจนผู้ชมเหล่านั้นมักจะนำความคิดเห็นของตน ไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่บุคคลในสื่อที่ตนชื่นชอบได้กล่าวเอาไว้

สิ่งที่สามารถจะยืนยันได้ว่า ผู้ชม มีความรู้สึกผูกพันกับบุคคลในสื่อจริง ๆ ก็คือ การที่ผู้ชมให้บุคคลในสื่อเป็นผู้นำของตน ทั้งยังมองว่าเขาหรือเธอเป็นเสมือนเพื่อน นอกจากนี้ยังจินตนาการว่าตนได้เป็นส่วนหนึ่งของรายการที่ชอบที่สุดในโลก และที่สำคัญคือการปรารถนาว่าจะได้พบกับบุคคลในสื่อที่ตนชื่นชอบ

เช่นเดียวกัน สิ่งที่ใช้เพื่อวัดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสื่อ นั้น ตั้งอยู่บนคุณลักษณะของมิตรภาพ กล่าวคือ การรู้สึกเสียใจกับบุคคลในสื่อ เมื่อมีการกระทำความผิดพลาดเกิดขึ้น ทั้งยังมองเห็นบุคคลเหล่านั้นเปรียบเสมือนเป็นบุคคลธรรมดา และรวมไปถึงการรู้สึกสบายกับบุคคลเหล่านั้น ที่สื่อได้นำเสนอ

ประเด็นในการวัดความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง อาศัยได้จากคำตอบจากผู้ชม เช่น ลักษณะคำตอบที่บ่งบอกให้เห็นว่า ผู้ชมเสียใจ ถ้าหากว่าตัวแสดงที่เขาชื่นชอบมากที่สุดในโทรทัศน์ ได้กระทำผิดพลาดหรือกับคำตอบในลักษณะที่ว่า ตัวแสดงที่เขาชื่นชอบทำให้เขารู้สึกสบาย รวากับว่าได้อยู่กับเพื่อน และพบว่าตัวแสดงเหล่านั้นมีเสน่ห์ทางกายภาพมาก และเมื่อไรก็ตาม ที่ผู้ชมเหล่านั้น พลาดรายการโทรทัศน์ที่เขาโปรดปราน เขาจะรู้สึกคิดถึง

Koenig และ Lessan (1985) ได้ยืนยันว่า บุคคลที่ถูกนำเสนอในสื่อ มีลักษณะเป็น " Quasi - Friend " หรือ " สิ่งที่คล้าย ๆ เพื่อน หรือ มิตรภาพเทียม " เพราะผู้ชมจะรู้สึกใกล้ชิดกับบุคคลเหล่านั้น มากกว่ารู้สึกใกล้ชิดคุ้นเคยกับคนแบบทั่ว ๆ ไป แม้ว่าความสัมพันธ์นั้นจะเป็นไปในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ก็ตาม

A.M. Rubin และ Perse (1987) กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับสื่อ นั้น จะเห็นได้ชัดเจนที่สุดในละครโทรทัศน์ ผู้ชมละครโทรทัศน์ จะมีปฏิสัมพันธ์มากกับตัวละคร โดยอย่างแรกจะเกิดความหลงใหลในรูปลักษณ์ของตัวละคร และคิดว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องจริง นอกจากนี้ยังเสนอแนวคิดอีกว่า ผู้คนส่วนมากจะรู้สึกได้ถึง ความรู้สึกของความเป็นเพื่อน กับคนที่เขาเฝ้ามองดูอยู่ทุกวัน เขาจะร่วมรู้สึกสุขและทุกข์ รู้สึกเสียใจแต่พร้อมยังให้อภัยเมื่อบุคคลในดวงใจของเขากระทำผิด

ละครโทรทัศน์จะมีการกระทำต่าง ๆ ของตัวละครเกิดขึ้น ผู้ชมจะเรียนรู้ทุกอย่างจากบทสนทนา และบทสนทนานี้เองที่เป็นส่วนประกอบหลักของละครโทรทัศน์ (Fine, 1981) นอกจากนี้ มุกตลก แสงสี และเสียงเพลงยังเป็นสิ่งที่นำผู้ชมเข้าสู่เรื่อง (Timberg , 1983) และส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เอง ที่ทำให้เกิดภาพเหมือนของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประเด็นนี้ สามารถใช้วิเคราะห์ได้ถึงการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่ผู้ชมมีต่อตัวแสดง

ความเหงาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ได้ เนื่องจากเมื่อเหงาแล้วไม่สามารถกระทำการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลได้ จึงทำให้บุคคลมีความสัมพันธ์กับสื่อ กรณีนี้ใช้ได้ในการศึกษากลุ่มผู้ชมที่เป็นผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุไม่สามารถที่จะทำการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเป็นเวลานาน ๆ และบ่อยนัก ได้จึงอาศัยการใช้เวลาว่าง ให้หมดไปกับการชมโทรทัศน์ จากการชมเพื่อคลายเหงา กลายเป็นการชมอย่างสม่ำเสมอ

Horton และ Wohi (1956) พบว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ซึ่งได้แก่

1. ระดับของความเป็นไปได้จริงของตัวแสดงและสื่อ ซึ่งถ้ารายการนั้น มีลักษณะเหมือนจริงมากเท่าไร ความเป็นที่ถึงความจริง ก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย
2. ความถี่และความสม่ำเสมอ ของการปรากฏตัวทางโทรทัศน์ของตัวแสดง ถ้าหากตัวแสดงมีการปรากฏตัวผ่านจอโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอ ผู้ชมจะรู้สึกคุ้นเคยได้ง่ายกว่าการปรากฏตัวนาน ๆ ครั้ง
3. รูปแบบของพฤติกรรม และการแสดงออกทางบทสนทนาของตัวแสดง จะทำให้ผู้ชมเข้าใจตัวแสดงนั้น ๆ พร้อมทั้งตีความในสิ่งที่ตัวแสดงได้พูด หรือกระทำออกมา ก่อนที่จะนำไปเก็บเป็นความรู้สึกทั้งด้านดีและไม่ดี ต่อตัวแสดงนั้น ๆ

ยิ่งผู้ชม มีปฏิริยาต่อตัวแสดงมากเท่าไร ก็เท่ากับว่าผู้ชมนั้น กำลังเข้าสู่การใกล้ชิดกับตัวแสดงอย่างไม่รู้ตัว Hendinson (1981) กล่าวว่า นอกจากการอาศัยการมีประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้ชมกับสื่อแล้ว ในส่วนของการมีปฏิริยาได้ตอบ สามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงได้ ลักษณะที่ว่่านี้คือ การคิดว่าตนเองเป็นตัวแสดงนั้น ๆ การแสดงความสนใจต่อตัวแสดง การอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวแสดง รวมไปถึงการรู้จักตัวละครในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี

ในงานวิจัยหลายชิ้นได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการฟังว่า เป็นการเปิดรับสื่อโดยเฉพาะหรือในทำนองเดียวกันคือ เป็นการใกล้ชิด หรือผูกพัน กับสื่อที่ชื่นชอบเป็นพิเศษ เป็นการอาศัยสื่อเพื่อการตอบสนองความต้องการบางอย่าง ปัจจัยในเรื่องของการรับรู้ความเป็นจริง เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะพัฒนาไปสู่การฟัง และการรับรู้ตัวเองที่สามารถพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง ได้เช่นกัน โดยสังเกตได้จากการที่ บุคคลที่สื่อนำเสนอ จะสามารถกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความใกล้ชิดได้ บทบาทของการฟัง ในการพัฒนาสู่ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงนั้น จะปรากฏได้เด่นชัดเมื่อสื่อถูกนำมาใช้โดยผู้ชมที่โดดเดี่ยวอยู่ตามลำพัง ผู้ชมที่โดดเดี่ยวลำพังนี้ จะถูกจูงใจได้ง่าย โดยการอาศัยสภาพทางจิตวิทยา ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้คนมีความพึงพอใจกับความ ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม แต่เป็นในลักษณะ ผ่านการใช้สื่อ ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง จึงเป็นผลอีกอย่างที่เกิดขึ้นเนื่องมาจาก สภาพเบื้องต้นของความว่างเหว

Horton และ Wohl (1956) ได้กล่าวถึงลักษณะของ Fandom ในการจำแนกลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสื่อและผู้รับสาร ในฐานะที่เป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงว่า Fandom คือความพยายามที่เรื่อรังเพื่อจะชดเชยแก่บุคคลใดก็ตาม ที่ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ติดต่อกับสังคม ไม่มีลักษณะเฉพาะของตัวเอง ขาดพลังอำนาจ และขาดการยอมรับ แฟนกลุ่มนี้จะแสวงหาลักษณะเฉพาะของตน เพื่อเชื่อมโยงตนไปสู่ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังที่ตนเองคลั่งไคล้ กรณีนี้ได้แก่ การที่ผู้ชมพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับผู้ที่ตนชื่นชม เช่น การแต่งกายเลียนแบบ การแสดงออกทางพฤติกรรมที่คล้าย ๆ กัน

โดยสรุปแล้วสาระสังเขปของแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงนี้ เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับตัวแสดงซึ่งเป็นความสัมพันธ์ขณะชมละครและหลังชมละครโทรทัศน์ ซึ่งแนวคิดนี้อธิบายถึงปัจจัยหลายปัจจัยที่สามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงและลักษณะความสัมพันธ์ที่ผู้ชมมีต่อบุคคลที่ปรากฏทางสื่อ อย่างไรก็ตาม นอกจากการชมละครโทรทัศน์จะเป็นปัจจัยสำคัญในแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงแล้ว แนวคิดที่สามารถอธิบายเรื่องสาเหตุของการเกิดความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงได้ดีก็คือเรื่อง ภาพลักษณ์ เนื่องจาก แนวคิดนี้มีสาระสำคัญว่า ภาพลักษณ์ของตัวแสดง เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ชมจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดเรื่องภาพลักษณ์เป็นเครื่องมือ

2. แนวคิดเรื่องภาพลักษณ์ (Image)

Kenneth E. Boulding (1956) กล่าวว่า ภาพลักษณ์เป็นความรู้ และความรู้สึกของคนเราที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่เราสร้างขึ้นมาเอง หรือที่เรียกว่าความรู้เชิงอัตวิสัย (Subjective Knowledge) ซึ่งเป็นการสะสมเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เราเชื่อว่าเป็นจริง เนื่องจากเราไม่สามารถรับรู้และทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถ่องถ้วน เราจึงมักจะได้เฉพาะ “ภาพ” บางส่วน หรือลักษณะกว้าง ๆ ของสิ่งเหล่านี้ ซึ่งมีความไม่แน่นอนชัดเจนอยู่ แล้วเราก็ตีความหรือให้ความหมาย แก่สิ่งนั้นด้วยตัวเราเอง ความรู้เชิงอัตวิสัยนี้ ประกอบเป็นภาพลักษณ์ของเราที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในโลก และพฤติกรรมของเราจะขึ้นอยู่กับความรู้เดิมที่เรามีอยู่ในสมองด้วย

ภาพลักษณ์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการของความคิดและจิตใจ ซึ่งในเมื่อคนเรามีได้มีเพียงประสบการณ์ตรงกับโลกรอบตัว ซึ่งเราสามารถสัมผัส ชิมรส ได้ยินเสียงและได้เห็นด้วยตัวเองเท่านั้น เรายังมีประสบการณ์ทางอ้อมอื่น ๆ ด้วย ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ ต้องอาศัยการ

ตีความหมายของตัวเอง ภาพลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงสิ่งที่เรารับรู้มา โดยผ่านกระบวนการเลือกสรรและให้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ

องค์ประกอบของภาพลักษณ์อาจแยกได้เป็น 4 ส่วน ซึ่งในความเป็นจริง องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อกันอย่างไม่สามารถแยกแยะเป็นส่วน ๆ ได้เด็ดขาด ได้แก่

1. **องค์ประกอบเชิงการรับรู้ (Perception Component)** เป็นสิ่งที่บุคคลได้จากการสังเกตโดยตรง สิ่งที่ถูกสังเกตนั้น จะเป็นสิ่งนำไปสู่การรับรู้ ซึ่งอาจเป็นบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ความคิด หรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ เราจะได้ภาพของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในการรับรู้
2. **องค์ประกอบเชิงการเรียนรู้ (Cognitive Component)** ได้แก่ภาพลักษณ์ที่เป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะ ประเภท คุณสมบัติ ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกตสิ่งที่ถูกรับรู้
3. **องค์ประกอบเชิงความรู้สึก (Affective Component)** ได้แก่ภาพลักษณ์เกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เกี่ยวพันกับความรู้สึกผูกพัน ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบ
4. **องค์ประกอบเชิงการกระทำ (Conative Component)** เป็นภาพลักษณ์ที่เกี่ยวกับความมุ่งหมาย หรือเจตนาที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติตอบโต้สิ่งเรานั้น อันเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเชิงความรู้และความรู้สึก

เมื่อภาพลักษณ์ที่มีอยู่แล้ว ได้รับการกระทบจากสิ่งที่รับรู้เข้ามาใหม่ อาจเกิดผลต่อภาพลักษณ์ที่มีอยู่คือ

1. ภาพลักษณ์เดิมยังคงอยู่เหมือนเดิม
2. ข้อมูลใหม่ที่รับเข้ามามีทิศทางเดียวกับภาพลักษณ์เดิม จะเกิดการประเมินคุณค่า และอาจทำให้ภาพลักษณ์เดิมเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่จะสามารถให้คำอธิบายที่ชัดเจนขึ้น
3. ข้อมูลใหม่ทำให้ภาพลักษณ์เดิมถูกเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ในบางครั้งอาจถึงขั้นเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของภาพลักษณ์นั้น

เมื่อบุคคลมีภาพลักษณ์ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในความรู้สึกนึกคิดของตนแล้ว ภาพลักษณ์นี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ภาพลักษณ์ที่ได้ถูกสร้างขึ้นมาแล้ว ย่อมมีแนวโน้มที่จะเหนี่ยวนำพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ให้เห็นคล้ายตามไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งภาพลักษณ์ เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะการเปลี่ยนภาพลักษณ์อาจต้องไปกระทบกระเทือนโครงสร้างของพฤติกรรมมากมาย การพยายามสรรหาข้อมูลให้แก่บุคคลเพื่อเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของเขานั้น ข้อมูลอาจถูกปฏิเสธก็ได้ หากข้อมูลดังกล่าวไปขัดแย้งความคิด ความเชื่อ ทศนคติ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ข้อมูลใหม่ที่ให้ไปนั้นอาจถูกตีความว่าผิดหรือเป็นการบิดเบือนก็ได้

อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องภาพลักษณ์นี้จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดที่จะมาเสริมให้ภาพลักษณ์เกิดขึ้น นั่นคือแนวคิดเรื่อง Fantasy Theme นั่นเพราะ Fantasy เป็นการสร้างจินตนาการ และจินตนาการนี้ ก็สามารถนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ได้

แนวคิดเรื่อง Fantasy Theme

คำว่า “ Fantasy ” หมายถึง การตีความจากการสร้างสรรค์และจินตนาการต่อเหตุการณ์ และ “ Fantasy Theme ” วิธีการที่ใช้เพื่อให้เพื่อให้เกิดการตีความในการสื่อสารสำเร็จผล Fantasy Themes แยกออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ setting theme, character theme และ action theme

Setting Theme นอกจากจะพูดถึงสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์แล้ว ยังอาจรวมถึงการอธิบายลักษณะและสภาพของสถานการณ์ที่เกิดเหตุด้วย

Character Theme อธิบายตัวละคร ลักษณะอุปนิสัย แรงจูงใจและคุณลักษณะ และบ่อยครั้งที่ตัวละครจะถูกถ่ายทอดความเป็นพระเอก หรือผู้ร้าย หรือพระรอง

Action theme หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า plotline หรือการเดินเรื่องที่ประกอบเข้ากับการแสดงของตัวละคร

เนื้อหาของจินตนาการกลุ่มนั้น ประกอบด้วยลักษณะของตัวละคร ไม่ว่าจะจริงหรือแต่งขึ้นมา แสดงออกถึงสถานการณ์ในเชิง dramatic ในฉากซึ่งไม่คำนึงถึงเวลาและสถานที่ที่แยกออกจากช่วงเวลาและสถานที่ในขณะนี้ของกลุ่ม ดังนั้นการสะสมถึงบางสิ่งที่เคยเกิดขึ้นในกลุ่มหรือความฝันของกลุ่ม ในอนาคตสามารถเป็น fantasy theme ได้

เมื่อมุมมองในเชิงวาทวิทยา เกิดขึ้นมันประกอบด้วยบุคคลและพล็อต ซึ่งพาดพิงถึงบริบท การสื่อสารทั้งหมดและจุดประกายให้ระลึกถึงการตอบสนองแต่หนหลัง ละครแบบเดียวกัน สามารถพัฒนาขึ้นได้ในรายละเอียด เมื่อโอกาสต้องการ เพื่อสร้างการตอบสนองทางอารมณ์ ละครบางอย่างเน้นในสถานการณ์ที่ว่า การตอบสนองของปัจเจกต่องานศิลปะ เมื่อคนหนึ่งถูกส่ง ไปยังโลกซึ่งดูเหมือนจะเป็นจริงมากกว่าโลกทุกวันนี้

แรงกระตุ้นเองก็อยู่ในข้อมูลข่าวสารเช่นกัน โดยเป็นแรงผลักดันให้เกิดการกระทำขึ้น บุคคลซึ่งสร้างและมีส่วนร่วมในจินตนาการของสาธารณชนนั้นกระตุ้นให้เกิดการกระทำขึ้น แรง กระตุ้นนี้ไม่ได้ถูกแสดงในการสื่อสาร แต่เกิดขึ้นใน expressions เอง และถูกรวมอยู่ในละครของ Fantasy theme ซึ่งเกิดขึ้นและคงอยู่เพื่อรักษามันไว้ ปัญหาอย่างหนึ่งของเรื่องแรงกระตุ้นคือ มันถูกซ่อนอยู่ในบุคคล ทำให้ยากที่จะศึกษาและเข้าถึง ทำให้เกิดความขัดแย้งเรื่องแรงกระตุ้น ได้

ความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงเกิดจากการจินตนาการทำให้เกิดภาพลักษณ์และ ภาพลักษณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ อย่างไรก็ตามการศึกษาว่ามนุษย์จะตัดสินใจ ตัวแสดงนั้น จะเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการตัดสินใจทางสังคม เนื่องจากทฤษฎีนี้ จะอธิบายได้อย่างดี ว่า การตัดสินใจของหรือมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งใด และการเปลี่ยนความคิดหรือทัศนคตินั้นกระทำ ได้ โดยมีองค์ประกอบใดบ้าง

3. แนวคิดเรื่อง Social Judgement involvement Theory

การที่คนเราจะตัดสินใจของหรือผู้คน ขึ้นอยู่กับความเข้าใจและเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น ทาง จิตวิทยากล่าวไว้ว่า การที่ผู้คนจะตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดก็ตาม มีพื้นฐานอยู่บนสิ่งที่ยึดเหนี่ยว (anchor) เช่น เมื่อคนเรามีประสบการณ์ในสถานการณ์ และถูกร้องขอให้ตัดสินใจน้ำหนักที่สัมพันธ์ ของสิ่งของ 5 ชิ้น ถ้าเรามีประสบการณ์เกี่ยวกับน้ำหนักของสิ่งของนั้นมาก่อนบ้าง ประสบการณ์ก็ จะสามารถบอกน้ำหนักของสิ่งที่เห็นได้ จากนั้นก็จะประมาณน้ำหนักของสิ่งของนั้นได้ ความรู้เกี่ยวกับน้ำหนักจะเหมือนกับเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวนั่นเอง และจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้สิ่งอื่นต่อไป

Sherif (1961) ได้ให้เหตุผลว่า กระบวนการที่คล้ายกันทำให้เกิดการตัดสินใจทางการสื่อสาร ในการรับรู้ทางสังคม สิ่งที่ยึดเหนี่ยวที่อยู่ภายในจิตใจมนุษย์นี้จะถูกนำเสนอและมีอิทธิพลต่อแนว ทางที่บุคคลตอบสนองในทางการสื่อสารกับผู้อื่น และที่สำคัญที่สุด อัตตา (Ego) ของแต่ละคน

เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวที่สำคัญมากที่จะมีอิทธิพลต่อความเข้าใจ ทั้งนี้มนุษย์จะตัดสินใจที่เห็นจากประสบการณ์เก่า

การตัดสินใจหรือการลงความเห็นทางสังคมนี้ เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนเป็นอย่างดีต่อความเข้าใจทางการสื่อสาร เพราะมันอธิบายพฤติกรรม 2 อย่างที่สำคัญของผู้ชมในการรับสาร

ประการแรก เราได้จากงานของ Sherif ว่าการตัดสินใจของแต่ละบุคคลมีพื้นฐานบนสิ่งยึดเหนี่ยวที่อยู่ภายในของแต่ละคนและการเกี่ยวข้องกับอัตตา ผู้ชมอาจบิดเบือนสารโดย สิ่งตรงกันข้าม และสิ่งที่เหมือนกัน ผลเกี่ยวกับความแตกต่างปรากฏเมื่อปัจเจกชนตัดสินใจให้ไกลออกไป จากความคิดของเขา มากกว่าที่มันควรจะเป็นจริง ผลเกี่ยวกับความเหมือนกันปรากฏขึ้นเมื่อผู้คนตัดสินใจให้ใกล้เข้ามา กับความคิดของตนมากกว่าที่มันเป็น

ประการที่สอง การตัดสินใจทางสังคมที่ช่วยนำความเข้าใจในการสื่อสารคือ การเปลี่ยนทัศนคติ ซึ่งมีการคาดเดาว่า อิสรภาพของการยอมรับสารช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนทัศนคติ และอิสรภาพของการปฏิเสธจะลดการเปลี่ยนทัศนคติ หรือไม่มีการเปลี่ยนทัศนคติ

แนวคิดเรื่องการรับรู้ความเป็นจริงในละครโทรทัศน์

ในงานวิจัยของ จินตนา รุ่งเจริญ ได้อ้างถึงคำกล่าวของศิวรักษ์ ศิวารมย์ (2536) ซึ่งกล่าวเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ว่า เป็นเทคโนโลยีที่พัฒนามาพร้อมกับการเจริญเติบโตก้าวหน้าของระบบทุนนิยม และสังคมที่ปัจเจกชนมีอิสระ เป็นตัวของตัวเอง บางครั้งก็อนาธิปไตย (จนเกินไป) และแปลกแยก (จนยากที่จะเข้าใจ) โทรทัศน์เป็นสื่อสารมวลชน (Mass Media) ของสังคมมวลชน (Mass society) " สื่อ " ของมวลชนจึงต้องนำเสนอวัฒนธรรมของมวลชน

โทรทัศน์ในฐานะเป็นสื่อที่เข้าถึงปัจเจกชนมากที่สุด ได้สร้างให้ผู้ชม เกิดความรู้สึกที่คล้าย ๆ กัน (โดยไม่รู้ตัว) มันเป็นสื่อสารมวลชนที่สร้างโลกให้แฟนตาซี (Fantasy) ได้ และทำให้วัฒนธรรมและศิลปะหลอมละลายเป็นเนื้อเดียวกัน โทรทัศน์เป็นศิลปะมวลชน (Mass Art) ที่วางวนอยู่ในโลกของแฟนตาซีที่สามารถจะทำให้ชีวิตเต็มไปด้วยอารมณ์ ความรู้สึกของคนธรรมดาคนหนึ่ง ๆ ร่าเริง ผันหวาน และหดหู่ขึ้นมาได้ทันที และมันก็ (สามารถ) สอนให้คน ๆ นั้น " เคารพเชื่อฟัง " ได้เช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ศิลปะจึงกลายเป็นสินค้า ลดความเป็นตัวของตัวเองลง และเข้ามา

อยู่ในระบบการค้ำทันที วัฒนธรรมมวลชนนี้ จึงได้สร้างอำนาจเบ็ดเสร็จชนิดใหม่ (ชนิดที่เราไม่รู้ สึกตัว) ขึ้นมา

ในช่วงที่ละครโทรทัศน์ได้รับความนิยม ผู้ชมบางส่วนจะซื้อหนังสือพิมพ์เพื่ออ่านละครโทรทัศน์ล่วงหน้า หนังสือพิมพ์จะแข่งขันมากเท่าไร ก็ยิ่งเปิดทางให้กับชัยชนะของโทรทัศน์มากขึ้นเท่านั้น เพราะชาวเดิน ๆ บางชาวก็จะปรากฏบนโทรทัศน์ ซึ่งผู้ชมจะได้รับอารมณ์ที่ใกล้ชิดจริงมากกว่าและแม้ว่าผู้อ่านละครโทรทัศน์ล่วงหน้ามาแล้ว แต่พวกเขาก็ยังคงเฝ้าติดตามชมโทรทัศน์อย่างไม่ยอมพลาด

โดยปกติแล้วคนอ่านนวนิยายรู้ว่า ธรรมะย่อมชนะอธรรม พระเอกต้องแต่งงานกับนางเอก คนร้ายต้องชดใช้กรรม ฯลฯ ซึ่งมันเป็นความรู้สึกทั่วไปของผู้อ่าน และผู้อ่านบางคน มักจะเปิดอ่านตอนท้าย ก่อน ขณะที่ผู้ชมโทรทัศน์จะเกิดอาการ " ลุ้น " และ " เก็ง " มากกว่าการอ่านนวนิยาย ทั้ง ๆ ที่ก็รู้ว่าธรรมะย่อมชนะอธรรม และเมื่อรายการละครนั้นจบลง ผู้ชมจะรู้สึกโล่งและสบายใจอยู่ลึก ๆ มีความตราตรึงของการแสดงนั้นมากกว่า และรู้สึกว่ามันมีความมั่นคงอยู่เงียบ ๆ ด้วย นอกจากนั้นภาพต่าง ๆ บนจอภาพนั้น ดูเหมือนเป็นจริง (Realistic) หรือพยายามทำให้เป็นจริงมากกว่า การที่โทรทัศน์ครองใจผู้ชมได้ทั้ง ๆ ที่โดยปกติแล้วคนชมโทรทัศน์นั้นจะมีการ " คาดเดา " ที่ตายตัวอยู่ในใจไว้ก่อนและมีการลุ้น (ตื่นเต้น) แต่ผู้ชมไม่มี " ภาพ " (vision) ในใจมาก่อนว่า acting จะเป็นอย่างไร ดังนั้นการเฝ้าติดตามหน้าจอโทรทัศน์จึงเป็นการดูภาพที่ทำให้อาการลุ้นเต็มตื่น และนี่ก็เป็นเหตุผลหนึ่งว่าทำไมคนอ่านนวนิยายมาแล้วยังต้องการดูละครโทรทัศน์นั้น ๆ อีก

เมื่อเราเห็นว่าธรรมชาติของโทรทัศน์นั้นน่าสนใจและได้เปรียบสื่อสารมวลชนชนิดอื่น ๆ เราก็มาถึงการให้ความสนใจใน message ของรายการต่าง ๆ ของโทรทัศน์ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงในผู้ชม - ผู้รับ มีความหมายอย่างมากต่อวัฒนธรรมสมัยนิยม กล่าวคือ ผู้ชมสมัยใหม่เติบโตมาจากสังคมเก่า แต่เขาต้องการความสมบูรณ์ของเทคโนโลยีในการสื่อสาร เขาพึ่งพิงข้อมูลข่าวสารมากพอ ๆ กับที่เขาต้องการการบริการต่าง ๆ ซึ่งภาพทางศิลปะของโทรทัศน์มักได้เปรียบกว่าสื่อต่าง ๆ และจะมี message ซ่อนอยู่เสมอ ซึ่งจะมีทั้งที่เปิดเผยและที่ซ่อนเร้น สังคมปัจจุบันที่แก่งแย่งแข่งขันในขณะที่คำสอนต่าง ๆ ก็สอนให้เราเอื้อเพื่อเอื้อแก่กัน แม้ว่าการเอื้อเพื่อเอื้อไม่ได้แสดงออกมาอย่างชัดเจนนัก แต่ message ที่ซ่อนเร้นในละครที่เสนอภาพนางเอก " อุดหนุน ทำดี " และให้อภัยกับมารร้ายเสมอ ผู้ชมรู้สึกว่ นางเอกอุดหนุนมาตลอด ทำยที่สุดนางร้ายก็รับกรรม ผู้ชมจะรับ message โดยไม่รู้ตัว ผู้ชม " สะใจ " กับการชดใช้กรรมของนางร้ายมากกว่าที่จะชอบให้นางร้ายสำนึกผิด หรือกลับตัวเป็นคนดี

การติดตามชมตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ก็เพื่อหาเอกภาพในทางโครงสร้างและการตีความกลวง สัญลักษณ์ และแบบพิมพ์เดี่ยวในงานโทรทัศน์ เช่น ผู้ชายหน้าตาตุตัน ท่าทางมีพิรุณ เสียงดนตรีที่เป็นแบบลึกลับ ฉากแบบสลัว ๆ ฯลฯ ผู้ชมคาดเดาได้ว่าชายคนนั้นต้องเป็นฆาตกรและฆาตกรรมกำลังจะเกิดขึ้น นอกจากนั้นผู้ผลิตทราบว่าผู้ชมจะมีกรอบและกลวงไปในทางทิศเดียวกัน ดังนั้นผู้ผลิตจึงควรผลิตแบบพิมพ์เดี่ยวออกมาให้หลากหลาย และไม่ควรมีบทสรุปนัยเดียว ซึ่งเทคโนโลยีของโทรทัศน์สามารถสร้างแบบพิมพ์ชนิดที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นจริง ๆ เพราะความต่อเนื่องของภาพในช่วงเวลาสั้น ๆ ทำให้โทรทัศน์สร้างแบบแผนที่แน่นอน แม้ว่าในตอนท้ายของละคร ช่วงเวลาสั้น ๆ เพียง 15 นาที ที่ตัวละครแต่ละตัวเผยลักษณะนิสัยออกมาให้ผู้ชมรู้ แต่ผู้ชมก็มีแบบพิมพ์นั้นติดอยู่ในใจเรียบร้อยแล้ว

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงที่เกี่ยวข้อง

Rick Houlberg ทำการศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง ได้ผลปรากฏว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง จะเกิดขึ้นสำหรับบางส่วนของคำตอบ นอกจากนี้ยังเป็นการผสมผสาน กับความเป็นมืออาชีพ และคุณลักษณะทางกายภาพของนักแสดง

งานวิจัยของ Gregg (1979) พบว่า ผู้ชมสูงอายุ ที่แยกตัวออกจากสังคม มีความสัมพันธ์ต่อตัวแสดงในรายการโทรทัศน์สูง เนื่องจากมีเวลาว่าง และความเหงาเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ชมสูงอายุมีความสัมพันธ์ต่อตัวแสดงในรายการโทรทัศน์สูง เพราะเมื่อเหงาและไม่สามารถติดต่อกับบุคคลในสังคมได้ ผู้สูงอายุจึงอาศัยโทรทัศน์เป็นเครื่องคลายเหงา จนเกิดเป็นความเคยชิน และเป็นความสัมพันธ์ในที่สุด

Herta Herzog (1944) พบว่ากลุ่มเป้าหมายของเขายกบอกว่า ละครช่วยให้เขาแก้ปัญหาได้ดีขึ้น ทำให้บุคคลปล่อยอารมณ์โดย

1. ทำให้กลุ่มเป้าหมายแน่ใจว่าเขาไม่ใช่คนเดียวที่เจอปัญหาแบบนั้น
2. ทำให้บุคคลยอมรับว่าเขาไม่ใช่คนเดียวที่เจอปัญหาแบบนั้น
3. ทำให้บุคคลฝันว่าเขาอาจจะได้เจอความสุขอย่างนั้น ๆ ได้

จินตนา รุ่งเจริญ (2539) ทำการศึกษาเรื่อง "ทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงบทร้ายในละครโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร" เพื่อดูความแตกต่างโดยใช้กรอบของสถานภาพทางชนชั้นผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมละครโทรทัศน์จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีมากกว่าผู้แสดงบทร้าย โดยผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นสูงกว่า จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและผู้แสดงร้ายน้อยกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีสถานภาพทางชนชั้นต่ำกว่า นอกจากนี้ผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีอายุมากกว่า จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและบทร้ายไม่แตกต่างไปจากผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า และผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เป็นเพศชายจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและบทร้ายน้อยกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่เป็นเพศหญิง รวมไปถึงผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้แสดงบทดีและบทร้ายน้อยกว่าผู้ชมละครโทรทัศน์ที่มีการศึกษาต่ำกว่า

สรุปกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงระหว่างผู้ชมและตัวแสดงในละครโทรทัศน์ได้ว่า แนวคิดตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เป็นแนวคิดสำคัญในการวิจัย เริ่มจากแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง ที่อธิบายการเกิดความสัมพันธ์และลักษณะความสัมพันธ์ จากนั้นอาศัยแนวคิดเรื่องภาพลักษณ์และแฟนตาซีมาสนับสนุน ซึ่งจะสามารถอธิบาย ให้เห็นความสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริงได้ชัดเจนขึ้น กล่าวคือเมื่อผู้ชมชมละครโทรทัศน์ ผู้ชมจะมีการจินตนาการไปตามเรื่องราวจนเกิดภาพลักษณ์ และภาพลักษณ์สามารถอธิบายการแสดงออกที่ผู้ชมมีต่อตัวแสดงได้ เพราะแนวคิดสำคัญของเรื่องภาพลักษณ์คือ ภาพลักษณ์เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้ทฤษฎีการตัดสินใจทางสังคมจะอธิบายการรักษา การเปลี่ยนแปลงและการยุติความสัมพันธ์อีกด้วย